

**ОСКАР УАЙЛД
МИЛИОНЕРЪТ МОДЕЛ
В ЗНАК НА ВЪЗХИЩЕНИЕ**

Превод от английски: Жечка Георгиева, 2003

chitanka.info

Ако не си богат, няма смисъл да бъдеш обаятелен. Романтичната любов е привилегия на богатите, а не призвание на безработните. Бедните трябва да са практични и прозаични. Постоянният доход е за предпочитане пред обаянието. Хюи Ърскин така и не проумя тези големи истини на съвременния живот. Горкият Хюи! Трябва да признаем, че в интелектуално отношение той не беше нещо особено. В живота си не бе произнесъл нищо изключително или поне злонамерено. Но затова пък беше забележително хубав, с пухкава кестенява коса, с ясно очертан профил и сиви очи. Мъжете го харесваха не по-малко от жените и той беше овладял всичко, освен печеленето на пари. Баща му му бе завещал кавалерийската си сабя и „История на Пиренейската война“ в петнайсет тома. Първата Хюи окачи над огледалото си, втората нареди на една полица между „Справочникът на Ръф“ и списанията „Бейли“ и заживя от двестата лири годишно, които му отпускаше една негова леля. Беше опитал всичко. Шест месеца работи на борсата, но каква работа можеше да има една пеперуда сред волове мечки? Малко по-дълго време се подвизава като търговец на чай, ала скоро му омръзнаха и черният, и китайският. Сетне опита да продава сухо шери. И това не му допадна: шерито се оказа прекалено сухо. И накрая стана едно нищо, един приятен и некадърен младеж с безупречен профил и никаква професия.

На всичкото отгоре беше и влюбен. Момичето, което обичаше, се казваше Лора Мъртън, дъщеря на полковник в оставка, изгубил в Индия и настроението, и доброто си храносмилане и неуспял повече да си ги възвърне. Лора обожаваше Хюи, а той бе готов да целува и връзките на обувките ѝ. Бяха най-красивата двойка в цял Лондон и взети заедно, нямаха ни едно пени. Полковникът се бе привързал силно към Хюи, но не искаше и да чуе за годеж.

— Елате пак, момчето ми, когато се сдобияте с десет хиляди лири, и тогава ще видим какво можем да направим — казваше му той и в такива дни Хюи беше мрачен и трябваше да ходи при Лора да го утешава.

Една сутрин, на път за Холанд Парк, където живееха Мъртънови, Хюи се отби при добрия си приятел Алън Тревър. Тревър беше художник. Всъщност малцина са онези, които успяват в днешно време да се спасят от тази съдба. Но беше, освен това и артистична натура, а те са голяма рядкост. На вид беше особен, малко грубоват, целият в

лунички и с рошава рижа брада. Ала вземеше ли четката в ръка, преобразяваше се в голям майстор и картините му бяха много търсени. Трябва да признаем, че отначало Хюи го привлече само с личното си обаяние.

— Художникът — често казваше той — трябва да се познава единствено с глупави и красиви хора — те ти доставят естетическа наслада, като ги гледаш, и умствена отмора, като ги слушаш. Мъжете контета и сладките женички управляват света или поне е редно да го управляват.

Ала след като опозна Хюи по-добре, той го обикна още повече заради ведрия му бодър дух и великодушния му лекомислен характер, така че му позволи постоянен достъп до ателието си.

Когато Хюи пристигна, Тревър нанасяше последните щрихи върху великолепен портрет в цял ръст на някакъв просяк. Самият просяк позираше в ъгъла на ателието върху повдигнат подиум. Беше съсухрен старец с лице като сбръчкан пергамент и с рядко злочест израз. Раменете му бяха покрити с грубо наметало, цялото изпокъсано и кърпено; дебелите му обувки бяха също целите в кърпки, с едната ръка се подпираше на груба тояжка, а с другата протягаше за милостиня опърпаната си шапка.

— Що за изумителен човек! — прошепна Хюи, след като се ръкува с приятеля си.

— Изумителен модел ли, казвате? — повтори Тревър високо. — Съгласен съм. Такива просяци не се срещат под път и над път. Истинска находка, скъпи, втори Веласкес! Господи! Каква гравюра би направил от него Рембранд!

— Горкичкият! — продължи Хюи. — Колко жалък изглежда. Но вие, художниците, сигурно смятате, че е направо щастливец с това лице.

— Така е — съгласи се Тревър. — Да не би да искате просякът да сияе от радост?

— Колко получава един модел за позирането си? — заинтересува се Хюи, след като се намести удобно на канапето.

— Един шилинг на час.

— А вие, Алън, колко ще вземете за картината си?

— О, за тази най-малко две хиляди!

— Лири?

— Гвинеи. На художници, поети и лекари винаги се плаща в гвинеи.

— А според мен моделът трябва да получи някакъв процент от тази сума — засмя се Хюи. — Той се труди не по-малко от вас!

— Глупости, глупости! Я погледнете само какво усилие ми струва полагането на боите, да не говорим, дето по цял ден вися прав пред статива. Лесно ви е на вас, Хюи, да приказвате, ала ви уверявам, че има моменти, когато изкуството почти се издига до висотата на физическия труд. Но стига приказки, много съм зает. Изпушете една цигара и мълчете.

След малко прислужникът влезе и съобщи на Тревър, че е пристигнал майсторът на рамки и желае да разговаря с него.

— Не си отивайте, Хюи — заръча му Тревър, преди да излезе. — Скоро се връщам.

Старият просяк се възползва от отсъствието на Тревър, за да си почине за кратко на една дървена скамейка зад него. Имаше такъв жалък и нещастен вид, че Хюи го съжали от все сърце и бръкна в джоба си да види с какви пари разполага. Имаше само една златна лира и няколко медни монети. „На горкото старче тази лира ще му свърши повече работа, отколкото на мен — каза си той, — макар че това означава да ходя само пеша цели две седмици.“ И прекоси стаята и пусна златната лира в ръката на просяка.

Старецът се стъписа, после по напуканите му устни пробягна лека усмивка.

— Благодаря ви, сър, благодаря ви.

В този момент Тревър се върна и Хюи си взе довиждане с него, леко смутен от постъпката си. Целия ден прекара с Лора, която го сгълча за неразумния му жест, и накрая се прибра пеша у дома си.

Същата нощ към единайсет часа се разходи до клуб „Палитра“, където намери Тревър да седи сам в пушалнята и да пие бяло рейнско вино с газирана вода.

— Е, Алън, завършихте ли най-сетне портрета? — попита той, като палеше цигара.

— Да, и дори го сложих в рамка, момчето ми! — отвърна Тревър. — А впрочем пожънали сте голям успех. Моят старец — моделът — е силно заинтригуван от вас. Наложих ми се да му разкажа всичко, което

знам за вас — кой сте, къде живеете, какви са доходите ви, перспективите ви...

— Скъпи ми Алън! — възкликна Хюи. — Като се прибера у дома, сигурно ще го заваря да чака на прага. Но вие, разбира се, се шегувате. Горкият човек! Де да можех да му помогна с нещо! Смятам, че е ужасно да има тъй нещастни хора! Вкъщи имам купища стари дрехи — мислите ли, че би приел да му дам някои? Неговите парцали всеки миг ще се разпаднат на гърба му.

— Но той изглежда великолепно в тях! — възрази Тревър. — За нищо на света не бих го нарисувал с фрак. Онова, което вие наричате парцали, за мен е романтика! Онова, което за вас е нищета, за мен е живописна гледка. Но въпреки всичко ще му предам предложението ви.

— Слушайте, Алън — каза Хюи напълно сериозно. — Вие, художниците, сте безсърдечен народ.

— Сърцето на художника е неговото въображение — отвърна Тревър. — Освен това нашата работа е да пресъздадем света такъв, какъвто го виждаме, а не да го направим какъвто ни се иска да бъде. *A chacun son métier.*^[1] А сега ми кажете как е Лора. Старият модел много се интересува от нея.

— Нима сте му говорили и за нея! — възмути се Хюи.

— Разбира се. Той вече знае всичко за непреклонния полковник, прелестната Лора и десетте хиляди лири.

— Разказали сте на този стар просяк за личните ми дела? — извика Хюи, зачервен и силно разгневен.

— Скъпо мое момче — усмихна се Тревър. — Този стар просяк, както го нарекохте, е един от най-големите богаташи в Европа. Утре може да купи цял Лондон, без да накърни особено сметката в банката си. Има къщи във всички столици, храни се в златни съдове и ако пожелае, може да попречи на Русия да влезе във войната.

— Какво искате да кажете, по дяволите! — възкликна Хюи.

— Това, което казах. Старецът, когото видяхте днес в ателието ми, е барон Хаусберг. Той е голям мой приятел, купува всичките ми картини и така нататък, а преди месец ми поръча да го нарисувам като просяк. *Que, voulez-vous? La fantaisie d'un millionnaire!*^[2] И трябва да призная, че изглеждаше несравним в старите си парцали, или по-скоро в моите парцали — купих ги в Испания.

— Барон Хаусберг! — извика Хюи. — Боже мой! А аз му пъгнах златна лира в ръката!

И той се отпусна в едно кресло — олицетворение на самото изумление.

— Дали сте му златна лира! — И Тревър избухна в смях. — Момчето ми, няма да видите повече парите си! *Son affaire c'est l'argent des autres.*^[3]

— Мисля, че можехте да ме предупредите, Тревър, а не да ме оставяте да се правя на глупак.

— Първо на първо, Хюи — отговори Тревър, — и през ум не ми е минавало, че ще започнете тъй безразсъдно да раздавате милостиня. Разбирам да бяхте целунали някое хубавичко момиче, което ми позира, но да дадете цяла лира на един грозен модел — е, не, за Бога! Освен това, в интерес на истината, днес не приемах никого и когато вие пристигнахте, не бях сигурен дали Хаусберг би искал да му споменавам името. Нали знаете, че не беше облечен официално.

— За какъв ли тъпак ме е взел! — огорчи се Хюи.

— Нищо подобно. След като си отидохте, той беше във великолепно настроение. Непрекъснато се кикотеше и потриваше сбръчканите си ръце. Аз така и не разбрах защо толкова се интересуваше от вас и ме разпитваше за всичко, но сега вече ми е ясно. Той ще вложи златната ви лира на ваше име, ще ви изплаща лихви на всеки шест месеца и ще има какво да разказва след вечеря.

— Никак не ми върви — изръмжа Хюи. — Най-добре ще направя да отида да си легна. И моля ви, Алън, не разправяйте на никого за случилото се. Няма да посмея да се покажа на Ротън Роу^[4].

— Глупости! Случката показва филантропичния ви дух в най-благоприятна светлина, Хюи. Не бягайте, а запалете още една цигара и можете да ми говорите за Лора до насита.

Ала Хюи отказа да остане и се прибра у дома си потиснат, а Алън Тревър продължи да се залива от смях.

На другата сутрин, докато закусваше, слугата му донесе визитна картичка, на която пишеше: *Monsieur Gustave Naudin, de la part de M. le baron Hausberg.*^[5]

— Сигурно ще иска да се извиня — промърмори си Хюи и каза на прислужника да покани посетителя.

В стаята влезе възрастен господин с очила в златни рамки и побеляла коса и каза с лек френски акцент:

— Предполагам, че имам честта да говоря с мосю Ърскин?

Хюи се поклони.

— Идвам от името на барон Хаусберг — продължи човекът. Баронът...

— Моля ви, сър, да му предадете най-искрените ми извинения — измънка със запъване Хюи.

— Баронът — усмихна се старият господин — ми поръча да ви дам това писмо.

И му подаде запечатан плик.

На плика пишеше: Сватбен подарък за Хюи Ърскин и Лора Мъртън от един стар просяк, а вътре имаше чек за десет хиляди лири.

Когато се ожениха, Алън Тревър им беше кум, а баронът произнесе приветствено слово на сватбеното тържество.

— Милионери модели — отбеляза Алън — се срещат доста рядко, но — кълна се в Бога! — милионери за пример се срещат още по-рядко!

[1] Всеки със занаята си (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Какво да се прави? Приумица на милионер (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Неговата работа са чуждите пари. (фр.) — Б.пр. ↑

[4] Алея за езда в Хайд Парк. — Б.пр. ↑

[5] Господин Гюстав Ноден, от името на барон Хаусберг (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.